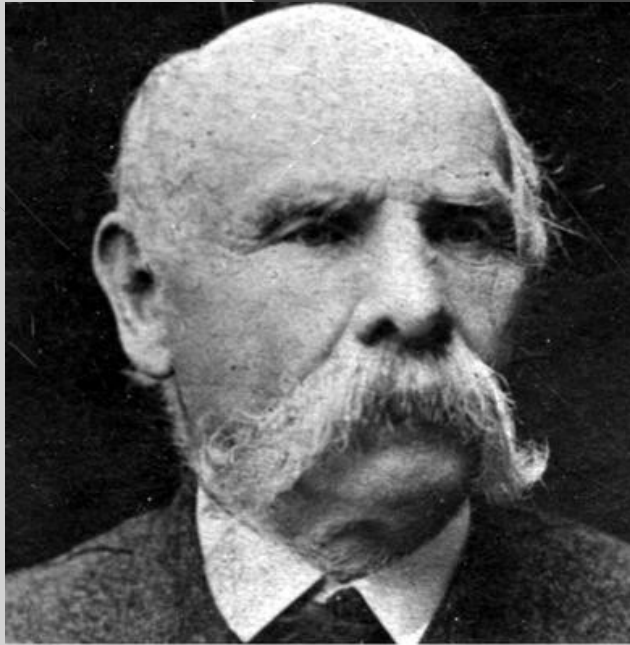

Henryk Sienkiewicz

Litwos

(5 maja 1846 r. – 15
listopada 1916 r.)

RODZICE

Henryk Sienkiewicz był drugim synem Józefa i Stefanii z Cieciszowskich; jego o dwa lata starszy brat, Kazimierz, zginął w wojnie francusko-pruskiej. To on jest prawdopodobnie pierwowzorem tytułowego bohatera jednego z pierwszych utworów Sienkiewicza.

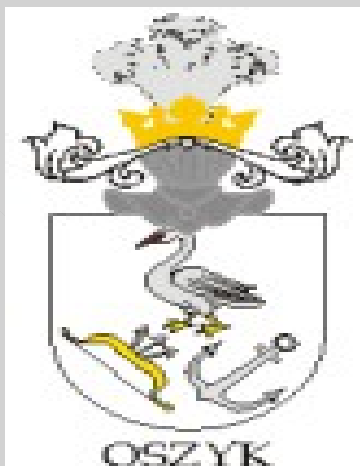
DWOREK W WOLI OKRZEJSKIEJ

Tu, 5 maja 1846 r. o godzinie szóstej wieczorem, przyszedł na świat mały Henryk. W tym samym domu urodził się jego brat, a następnie wszystkie cztery siostry.

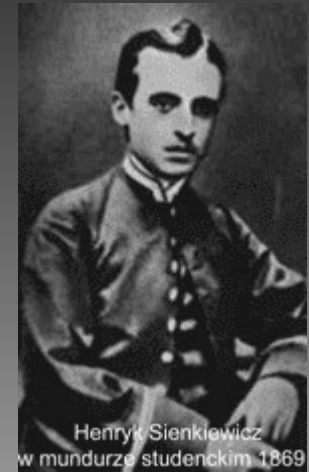
TRADYCJE RODZINNE

Bujną wyobraźnię młodego Sienkiewicza podsycaty dwa źródła – książki oraz historia rodziny. Sienkiewiczowie wywodzili się prawdopodobnie z litewskich Tatarów, z dziada pradziada trudnili się żołnierskim rzemiosłem, Cieciszowscy zaś należeli do najznamienitszych rodów dawnej Rzeczypospolitej.

W SZKOŁACH WARSZAWSKICH

- Po przeprowadzce Sienkiewiczów do Warszawy posłano Henryka do stołecznego gimnazjum. Przyszły autor *Quo vadis* nigdy nie należał do prymusów, ale mógł pochwalić się oceną celującą z języka polskiego.
- Był jeszcze uczniem, kiedy okazało się, że będzie musiał zarabiać na swoje utrzymanie, udzielając korepetycji.
- Od najmłodszych lat fascynowała go historia i literatura.
- Po skończeniu gimnazjum zdecydował o swojej przyszłości i podjął pierwsze próby pisarskie.
- Studiował w Szkole Głównej na wydziale prawnym, a następnie na lekarskim, z którego przeniósł się na wydział filologiczny.
- Obok Sienkiewicza na warszawskim uniwersytecie podjęli naukę: Aleksander Głowacki (znany jako Bolesław Prus), Aleksander Świętochowski czy Stefan Żeromski.

Henryk Sienkiewicz
w mundurze studenckim, 1869

WŚRÓD „NOWEJ” PRASY

Sienkiewicz opuścił uczelnię w 1871 roku. Miał w swoim dorobku dwie wydrukowane rozprawy naukowe i recenzję, a w rękopisie - powieść *Na marne*. Na razie źródłem jego utrzymania stała się praca dziennikarza i recenzenta warszawskiej prasy. Jego felietony, drukowane, co dwa tygodnie w „Gazecie Polskiej”, opowiadały o codziennych sprawach. Błyskotliwy styl, wnikliwość obserwacji, a nade wszystko niezwykle poczucie humoru przyciągały czytelników i budziły uznanie krytyki. Powszechnego podziwu dla Litwosa nie podzielał ówczesny redaktor „Gazety”, Józef Sikorski, bezlitośnie tępiący wszelkie przejawy indywidualnego stylu przyszłego pisarza.

WYJAZD DO AMERYKI

Przyszły noblista bywał na salonach znakomitej aktorki, Heleny Modrzejewskiej, gdzie poznał takie ważne postacie dla kultury polskiej jak: Stanisław Witkiewicz, Józef Chełmoński czy Adam Chmielowski.

W tym gronie, rozczarowanym warszawskim życiem, zrodził się pomysł wyjazdu do Ameryki.

Korespondencje, jakie prowadził dla „Gazety Polskiej”, znane później jako *Listy z podróży do Ameryki*, zachowały do dziś ogromną wartość artystyczną. Reporterski zapis egzotycznej wyprawy upiększały liczne anegdoty, spostrzeżenia na temat amerykańskiej rzeczywistości, opisy przyrody oraz... autorskie skłonności do koloryzowania.

POBYT W PARYŻU

Po dwóch latach pobytu w Ameryce Sienkiewicz nie wrócił od razu do ojczyzny – zatrzymał się w Paryżu. Rok spędzony we Francji był wyjątkowo pracowity: materiał, który pisarz zebrał w Stanach Zjednoczonych i jeszcze wcześniej w Polsce, zaowocował serią znakomitych utworów nowelistycznych.

W Paryżu rozpoczął się pierwszy istotny etap w twórczości Sienkiewicza, zakończony około 1883 r. – wtedy powstała większość jego nowel.

Znalazły się wśród nich takie utwory jak:

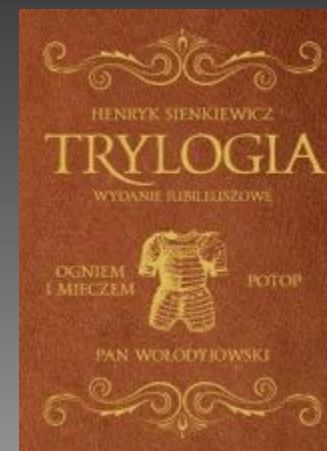
- *Latarnik*
- *Sachem*
- *Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela*

„DLA POKRZEPIENIA SERC”

Zamiłowanie Sienkiewicza do historii zaowocowało epopeją z dziejów XVII – wiecznej Polski. W skład *Trylogii* wchodzi następujące powieści:

- *Ogniem i mieczem*
- *Potop*
- *Pan Wołodyjowski*.

Trylogia, jak również inna powieść przyszłego noblisty – *Krzyżacy*, powstała (jak pisze sam autor) „dla pokrzepienia serc”. Przynosiła otuchę Polakom wątpiącym w zwycięstwo i odzyskanie niepodległości. Pokazywała, że polskie społeczeństwo potrafi zjednoczyć się w walce przeciw wrogowi.

Podróże

Henryk Sienkiewicz dużo podróżował. Oprócz wspomnianych wypraw do Ameryki czy Francji odwiedził również Włochy, Turcję, Grecję, Hiszpanię. Pod koniec 1890 roku wyruszył w egzotyczną podróż do Afryki. Miał z niej słać relacje dla czasopisma „Słowo”, jednak życie pokrzyżowało ambitne plany myśliwego i podróżnika – Sienkiewicz zachorował na febrę.

Listy z Afryki, do napisania których się zobowiązał, powstały przede wszystkim w Zakopanem i Kaltenleutgeben, gdzie pisarz odzyskiwał siły po chorobie.

Fascynacja Czarnym Lądem ujawniła się także w powieści *W pustyni i w puszczy*. Żywa, fascynująca akcja, mistrzowskie opisy przyrody, zabawne i wzruszające sceny przysporzyły autorowi najwierniejszych czytelników – dzieci.

ŚWIATOWA POPULARNOŚĆ

Najstynniejszy utwór Sienkiewicza, *Quo vadis*, powstał zaledwie w ciągu roku: pierwszy odcinek ukazał się w „Gazecie Polskiej” 26 marca 1895 roku, ostatni 29 lutego następnego roku. Stworzony przez polskiego pisarza obraz Rzymu za czasów Nerona urzekł czytelników na całym świecie. Powieść przetłóżono na ponad 40 języków.

JUBILEUSZ

Pod koniec 1899 r. zawiązał się w Warszawie komitet dla uczczenia jubileuszu Henryka Sienkiewicza. Polacy obdarowali wielkiego pisarza majątkiem ziemskim. Przez cały rok 1900 Sienkiewiczowi składano hołdy w kraju i za granicą.

Oblęgorek

ŚWIATOWY TRIUMF

Najwyższe światowe wyróżnienie, Nagrodę Nobla, w dziedzinie literatury przyznano pisarzowi w 1905 roku za „wysoko artystyczne zasługi jako pisarzowi epickiemu”. Podczas uroczystości wręczania nagród wygłosił przemówienie, w którym przypomniał światu, że Polska nie przestała istnieć.

